

Početna Stranica > ... > [Novac/novčana Potraživanja](#) > [Nesolventnost/stečaj](#) > Germany

Nesolventnost/stečaj

Sadržaj omogućio

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Njemačka

Uvod

Pravo koje se odnosi na nesolventnost i postupak u slučaju nesolventnosti u Njemačkoj je uređeno Zakonom o nesolventnosti (*Insolvenzordnung* – InsO), koji je stupio na snagu 1. siječnja 1999. On se razlikuje od ostalih postupovnih pravila jer osim postupovnih sadržava i materijalne odredbe. Na primjer, materijalne su odredbe one kojima se utvrđuju učinci pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti (članci od 80. do 147. Zakona o nesolventnosti).

Primarni cilj koji se nastoji ostvariti Zakonom o nesolventnosti jest kolektivna namira dužnikovih vjerovnika realizacijom dužnikove imovine i diobom prihoda od te realizacije ili postizanjem alternativnog sporazuma utvrđenog nesolvencijskim planom, ponajprije radi opstanka poduzeća (članak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). „Kolektivna namira“ (*gemeinschaftliche Befriedigung*) znači da će vjerovnici u načelu dobiti namiru razmjerno svojim predmetnim tražbinama. Osim toga, postupkom u slučaju nesolventnosti želi se poštenim dužnicima pružiti mogućnost da se oslobode svojih preostalih dugova (članak 1. druga rečenica Zakona o nesolventnosti).

Karakteristično načelo njemačkog postupka u slučaju nesolventnosti, uz načelo jednakog postupanja prema vjerovnicima, jest načelo autonomije vjerovnika (*Gläubigerautonomie*). Vjerovnici raspolažu opsežnim pravima oblikovanja postupka, naročito kad je riječ o načinu realizacije dužnikove imovine. Usto, vjerovnici odlučuju o konkretnom obliku postupka u slučaju nesolventnosti jer se Zakonom o nesolventnosti, osim „redovnog“ postupka, osiguranim i običnim vjerovnicima pruža mogućnost da iskoriste svoju autonomiju izradom nesolvencijskog plana kojim, odstupajući od odredaba Zakona o nesolventnosti, uređuju realizaciju nesolvencijske mase, diobu među uključenim strankama, odvijanje postupka u slučaju nesolventnosti i dužnikovu odgovornost nakon okončanja postupka u slučaju nesolventnosti. Nesolvencijski plan posebno je važan kad je riječ o reorganizaciji poduzeća iako se njime može predvidjeti i okvir za likvidaciju poduzeća.

Za njemačko pravo koje se odnosi na postupak u slučaju nesolventnosti karakteristično je i načelo ujednačenosti. To znači da Zakonom o reorganizaciji i likvidaciji (*Gesetz für Sanierung und Liquidation*) nisu propisane zasebne vrste postupka. Likvidacija i reorganizacija mogu se provesti u okviru redovnog postupka ili u okviru postupka koji uključuje nesolvencijski plan.

Kad je riječ o reorganizaciji poduzeća, treba skrenuti pozornost i na Zakon o okviru za stabilizaciju i restrukturiranje poduzeća (*Gesetz über den Stabilisierungs- und Restrukturierungsrahmen für Unternehmen*, poznat i kao *Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz*), koji je stupio na snagu 1. siječnja 2021. Tim se zakonom predviđa niz instrumenata osmišljenih tako da se poduzeću koje je zapalo u poteškoće, ali još nije nesolventno ili prezaduženo, omogući reorganizacija na temelju plana restrukturiranja koji je prihvatila većina vjerovnika, a da pritom ne mora proći kroz postupak u slučaju nesolventnosti u skladu sa Zakonom o nesolventnosti. Od 17. srpnja 2022. može se podnijeti zahtjev za javnu provedbu postupaka na temelju Zakona o okviru za stabilizaciju i restrukturiranje poduzeća (StaRUG), tj. informacije o postupku, mjestu i vremenu sudskih ročišta te sudskim odlukama objavljuju se na portalu za restrukturiranje u skladu s člancima od 84. do 86. tog zakona. Ta poduzeća stoga isto tako ispunjavaju uvjete za postupak u slučaju nesolventnosti u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe (EU) 2015/848 od 20. svibnja 2015. o postupku u slučaju nesolventnosti („Uredba EU-a o nesolventnosti“).

1 Protiv koga se može pokrenuti postupak u slučaju nesolventnosti?

Postupak u slučaju nesolventnosti može se pokrenuti nad imovinom svake pravne ili fizičke osobe, čak i ako ta osoba ne obavlja poduzetničku ili samostalnu profesionalnu djelatnost. (Fizička osoba koja ne obavlja takvu djelatnost naziva se „potrošač“.) Može se pokrenuti i nad imovinom društva bez pravne osobnosti (npr. javnog trgovačkog društva (*offene Handelsgesellschaft*) ili komanditnog društva (*Kommanditgesellschaft*) ili nad zasebnom imovinom, kao što je ostavina umrle osobe. Na pravne osobe javnog prava primjenjuje se posebna odredba iz članka 12. Zakona o nesolventnosti, kojom se utvrđuje da se postupak u slučaju nesolventnosti ne može pokrenuti nad imovinom savezne vlade ili savezne pokrajine (*Land*) (članak 12. stavak 1. točka 1. Zakona o nesolventnosti).

2 Koji su uvjeti za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti?

Postupak u slučaju nesolventnosti pokreće se isključivo na zahtjev, a ne po službenoj dužnosti. Zahtjev može podnijeti dužnik ili vjerovnik. Kako bi se sud ili dužnik zaštitili od zahtjeva koji su podneseni preuranjeno ili s isključivom namjerom nanošenja štete, vjerovnik koji podnosi zahtjev mora uvjerljivo dokazati da postoji osnova za nesolventnost i da vjerovnik stvarno ima tražbinu prema dužniku.

Kad je društvo kapitala nesolventno, njegova upravna tijela moraju podnijeti zahtjev ili se suočiti s kaznom. Ako se ta obveza povrijedi, vjerovnici mogu imati pravo na naknadu štete. Dužnik u krizi koji ne ispunjava svoju obvezu pod određenim se okolnostima može izložiti kaznenom progonu (članak 283. i dalje Kaznenog zakonika (*Strafgesetzbuch*)).

Razlog za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti općenito je nesposobnost za plaćanje. Dužnik nije sposoban za plaćanje ako nije u stanju podmiriti dospjele obveze plaćanja. Nesolventnost se u pravilu pretpostavlja ako je dužnik obustavio plaćanja (članak 17. stavak 2. Zakona o nesolventnosti). Ako je dužnik pravna osoba ili društvo u kojem nema članova društva koji su fizičke osobe s neograničenom odgovornošću, postupak se može pokrenuti i zbog prezaduženosti. Dužnik je prezadužen ako njegova imovina više ne pokriva postojeće obveze, osim ako je u danim okolnostima vrlo vjerojatno da će poduzeće opstati u sljedećih 12 mjeseci (članak 19. stavak 2. Zakona o nesolventnosti). Ako je u danim okolnostima opstanak društva vrlo vjerojatan, to se mora uzeti kao osnova pri procjeni vrijednosti dužnikove imovine. Zahtjev može podnijeti i dužnik koji je neposredno suočen s nesposobnošću za plaćanje (članak 18. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Smatra se da je dužnik neposredno suočen s nesposobnošću za plaćanje ako vjerojatno neće biti u stanju platiti postojeće obveze na dan njihova dospijeca (članak 18. stavak 2. Zakona o nesolventnosti). Da bi se procijenilo je li dužnik neposredno suočen s nesposobnošću za plaćanje, obično se kao osnova uzima razdoblje prognoze od 24 mjeseca. Za pokretanje postupka potrebno je i osigurati financiranje postupka u slučaju nesolventnosti. Stoga će se prijedlog za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti odbiti ako će dužnikova imovina vjerojatno biti nedovoljna za pokrivanje troškova postupka (članak 26. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti).

Ako su uvjeti ispunjeni, sud nadležan za postupak u slučaju nesolventnosti, ili „nesolvencijski sud“ (*Insolvenzgericht*), donosi rješenje o pokretanju postupka, koje se objavljuje. Sud objavljuje obavijest na internetu (<http://www.insolvenzbekanntmachungen.de/>). U rješenju o pokretanju postupka sud poziva obične vjerovnike da prijave svoje tražbine upravitelju u slučaju nesolventnosti u određenom roku. Sud određuje datum izvještajnog ročišta, na kojem vjerovnici na temelju izvješća upravitelja u slučaju nesolventnosti odlučuju o daljnjem tijeku postupka u slučaju nesolventnosti te datumu ispitnog ročišta na kojem će se ispitati prijavljene tražbine (članak 29. stavak 1. Zakona o nesolventnosti).

Kao što je već navedeno u uvodu, Zakonom o nesolventnosti nisu propisane zasebne vrste postupka za reorganizaciju i likvidaciju. Osim „redovnog“ postupka, Zakonom o nesolventnosti ostavlja se mogućnost izrade nesolvencijskog plana kao načina likvidacije ili reorganizacije.

Budući da ispitivanje jesu li ispunjeni uvjeti za pokretanje postupka koje provodi nesolvencijski sud može potrajati, sud prvo poduzima sve privremene mjere koje se čine nužnima za sprečavanje promjena dužnikova financijskog stanja kojima bi se mogla nanijeti šteta vjerovnicima dok čekaju odluku o svojem prijedlogu (članak 21. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). U praksi sud imenuje privremenog upravitelja u slučaju nesolventnosti (*vorläufiger Insolvenzverwalter*), koji može biti „slab“ ili „jak“. Ako je imenovan „slab“ privremeni upravitelj u slučaju nesolventnosti, dužnik zadržava svoje pravo na raspolaganje imovinom te sud određuje konkretne dužnosti upravitelja, no one ne smiju nadilaziti dužnosti „jakog“ privremenog upravitelja u slučaju

nesolventnosti (članak 22. stavak 2. druga rečenica Zakona o nesolventnosti). Sud može, na primjer, naložiti da dužnikovo raspolaganje vrijedi samo uz dopuštenje upravitelja u slučaju nesolventnosti. Za razliku od imenovanja jakog privremenog upravitelja u slučaju nesolventnosti, imenovanje slabog privremenog upravitelja u slučaju nesolventnosti ne dovodi do prekida pravnih sporova koji su u tijeku (Savezni vrhovni sud, presuda od 21. lipnja 1999. – II ZR 70/98 – točka 4.). O „jakom“ privremenom upravitelju u slučaju nesolventnosti riječ je onda kad sud izrekne dužniku opću zabranu raspolaganja, čime pravo na upravljanje i raspolaganje dužnikovom imovinom prelazi na upravitelja u slučaju nesolventnosti (članak 22. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti).

3 Koja imovina čini dio nesolvencijske mase? Kako se tretira imovina koju dužnik pribavi ili koja na njega bude prenesena nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti?

U nesolvencijsku masu (*Insolvenzmasse*) ulazi imovina koja je u vlasništvu dužnika u trenutku pokretanja postupka i imovina koju dodatno stekne za vrijeme postupka (tj. do okončanja ili obustave postupka). U nju ne ulaze strogo osobna prava dužnika ili nezapljenjiva imovina jer oni ne bi podlijegali ni pojedinačnom postupku izvršenja. Na primjer, dohodak od rada ulazi u nesolvencijsku masu samo u mjeri u kojoj premašuje egzistencijalni minimum dužnika. Imovina koju oslobodi upravitelj u slučaju nesolventnosti isto tako ulazi u nezapljenjivu imovinu dužnika.

U njemačkom pravu pokretanjem postupka u slučaju nesolventnosti pravo na upravljanje i raspolaganje imovinom koja ulazi u nesolvencijsku masu načelno prelazi na upravitelja u slučaju nesolventnosti (iznimka: uprava dužnika sa zadržanim ovlastima (*Eigenverwaltung*), članak 270. i dalje Zakona o nesolventnosti), tako da je za pružanje instrumenata osiguranja, na primjer u korist davatelja kredita koji financiraju dužnika sa zadržanim ovlastima, nadležan upravitelj u slučaju nesolventnosti. Za posebno važne pravne poslove, kao što je sklapanje ugovora o kreditu kojim bi se znatno opteretila nesolvencijska masa, upravitelju u slučaju nesolventnosti potrebno je dopuštenje skupštine vjerovnika ili osnovanog odbora vjerovnika (članak 160. Zakona o nesolventnosti). Kreditne obveze i druge obveze koje je zasnovao upravitelj u slučaju nesolventnosti čine tražbine prema nesolvencijskoj masi koje se iz nje namiruju prioritetno, tj. prije namirenja običnih vjerovnika. Tako se osigurava da su nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti ugovorni partneri spremni poslovati s nesolventnim dužnikom.

4 Koje ovlasti imaju dužnik i upravitelj u slučaju nesolventnosti?

Budući da pokretanjem postupka u slučaju nesolventnosti upravitelj u pravilu dobiva važnu ulogu (iznimka: uprava dužnika sa zadržanim ovlastima), u toj fazi postupka nesolvencijski sud (uz posebne ovlasti, na primjer u postupku s nesolvencijskim planom ili u okviru uprave dužnika sa zadržanim ovlastima) prije svega ima ovlasti nadzora i usmjerenja (vidjeti članke 58. i 76. Zakona o nesolventnosti). Kad je postupak u slučaju nesolventnosti već pokrenut, ključne odluke (realizacija, likvidacija, reorganizacija i nesolvencijski plan) prepuštaju se vjerovnicima. Međutim, sud ima posebne ovlasti i zadaće u fazi pokretanja postupka. Tada donosi odluke o pokretanju postupka, privremenim mjerama zaštite i imenovanju upravitelja u slučaju nesolventnosti. Odgovoran je i za nadzor upravitelja u slučaju nesolventnosti. Pritom nadzire samo zakonitost njegovih radnji, ali ne i njihovu svrhovitost te ne može davati upute. Kako bi se pospješio postupak u slučaju nesolventnosti, žalba protiv odluka nesolvencijskog suda dopuštena je samo u slučajevima u kojima je Zakonom o nesolventnosti propisana izravna žalba (*sofortige Beschwerde*) (vidjeti članak 6. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Izravna žalba može se podnijeti samom nesolvencijskom sudu ili njemu nadređenom regionalnom sudu (*Landgericht*) u pisanom obliku ili usmeno u sudskoj pisarnici (*Geschäftsstelle*). Izravne žalbe nemaju suspenzivni učinak. Međutim, žalbeni sud ili nesolvencijski sud može naložiti privremenu obustavu izvršenja.

Upravitelj u slučaju nesolventnosti ključni je dionik postupka u slučaju nesolventnosti. Samo fizičke osobe, a ne pravne osobe, mogu se imenovati upraviteljem u slučaju nesolventnosti (članak 56. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). Konkretno, uvjete za imenovanje ispunjavaju odvjetnici, računovođe ili porezni savjetnici. Pokretanjem postupka u slučaju nesolventnosti pravo na upravljanje i raspolaganje dužnikovom imovinom prelazi na upravitelja u slučaju nesolventnosti (članak 80. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Od upravitelja u slučaju nesolventnosti zahtijeva se da imovinu koju zatekne u trenutku pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti očisti od svih predmeta koji nisu vlasništvo dužnika. Isto tako u dužnikovu imovinu mora prenijeti predmete koji u skladu s propisima o odgovornosti ulaze u dužnikovu imovinu, ali se u trenutku

pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti još nisu nalazili u njoj. Dužnikova imovina određena na taj način čini nesolventijsku masu (*Insolvenzmasse*, članak 35. Zakona o nesolventnosti) koju će upravitelj u slučaju nesolventnosti realizirati i iz koje će se namiriti vjerovnici. Ostale dužnosti upravitelja u slučaju nesolventnosti uključuju:

- isplatu plaća radnicima nesolventnog dužnika
- odlučivanje o tome hoće li se pravni sporovi koji su u tijeku nastaviti (članak 85. i dalje Zakona o nesolventnosti) i kako će se postupati s ugovorima koji nisu u potpunosti izvršeni (članak 103. i dalje Zakona o nesolventnosti)
- izradu izvješća o imovini i obvezama (članak 153. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti)
- pobijanje pravnih poslova koji su poduzeti prije pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti, a kojima bi se mogla nanijeti šteta običnim vjerovnicima (članak 129. i dalje Zakona o nesolventnosti).

Upravitelj u slučaju nesolventnosti podliježe nadzoru nesolventijskog suda (članak 58. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Ako je osnovan odbor vjerovnika, on pomaže upravitelju u slučaju nesolventnosti pri obavljanju njegovih dužnosti te nadzire njegov rad (članak 69. prva rečenica Zakona o nesolventnosti).

Nakon što je pokrenut postupak u slučaju nesolventnosti te je pravo na raspolaganje dužnikovom imovinom prešlo na upravitelja u slučaju nesolventnosti, upravitelj u načelu može slobodno raspolagati imovinom koja ulazi u nesolventijsku masu. Postoje ograničenja za posebno važne pravne poslove, kao što je prodaja poduzeća ili cijelih zaliha. Za takve posebno važne pravne poslove potrebno je dopuštenje skupštine vjerovnika ili odbora vjerovnika. Međutim, povreda uvjeta dopuštenja nema učinka u odnosu na vanjske osobe, nego dovodi samo do odgovornosti upravitelja u slučaju nesolventnosti. Nadalje, upravitelj u slučaju nesolventnosti mora uvažiti odluku skupštine vjerovnika o likvidaciji poduzeća ili o nastavku poslovanja (članci 157. i 159. Zakona o nesolventnosti).

Ako upravitelj u slučaju nesolventnosti protuzakonito povrijedi svoje obveze u skladu sa Zakonom o nesolventnosti, odgovara za štetu prema svim strankama u postupku (članak 60. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Člankom 60. stavkom 1. Zakona o nesolventnosti propisuje se sljedeće: „Upravitelj u slučaju nesolventnosti obavezan je svakoj stranci u postupku nadoknaditi štetu koju je pretrpjela ako je protuzakonito povrijedio svoje obveze u skladu s tim zakonom. Mora postupati s dužnom pažnjom doličnog i savjesnog upravitelja u slučaju nesolventnosti.”

Upravitelj u slučaju nesolventnosti ima pravo na nagradu za obavljanje svoje dužnosti i na naknadu svojih primjerenih troškova (članak 63. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). Nagrada je uređena Uredbom o nagradama u okviru prava o nesolventnosti (*Insolvenzrechtsvergütungsverordnung – InsVV*) i određuje se u skladu s vrijednošću nesolventijske mase u trenutku zaključenja postupka u slučaju nesolventnosti. Uredbom su propisane stupnjevane redovne stope, no one se mogu povećati u skladu s obujmom i težinom dužnosti upravitelja u slučaju nesolventnosti.

Čak i nakon što je postupak u slučaju nesolventnosti pokrenut, dužnik prema kojem su obični vjerovnici istaknuli svoje tražbine ostaje vlasnik imovine koju je potrebno realizirati (članci 38. i 39. Zakona o nesolventnosti). U načelu odgovara čitavom svojom imovinom. Međutim, pravo na upravljanje i raspolaganje imovinom obuhvaćenom postupkom u slučaju nesolventnosti prelazi na upravitelja u slučaju nesolventnosti. Na zahtjev dužnika sud može rješenjem o pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti naložiti i upravu dužnika sa zadržanim ovlastima u skladu s člankom 270. i dalje Zakona o nesolventnosti. Dužnik svojem zahtjevu mora priložiti plan za upravljanje dužnika sa zadržanim ovlastima, a pojedinosti tog plana utvrđene su u članku 270.a Zakona o nesolventnosti. Rješenje se odobrava ako je plan za upravljanje dužnika sa zadržanim ovlastima dosljedan i potpun te ako nisu poznate okolnosti koje bi upućivale na to da se plan za upravljanje dužnika sa zadržanim ovlastima temelji na bitnim elementima na netočnim činjenicama (članak 270.b stavak 1. i članak 270.f stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Osim toga, ne smije postojati nijedna od osnova za okončanje privremene uprave dužnika sa zadržanim ovlastima koje su navedene u članku 270.e (članak 270.b stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Načelno se i u tom slučaju primjenjuju opće odredbe prava o nesolventnosti (članak 270. stavak 1. druga rečenica Zakona o nesolventnosti). Međutim, kad je riječ o upravi dužnika sa zadržanim ovlastima, dužnik zadržava pravo na upravljanje i raspolaganje imovinom, koje izvršava pod nadzorom povjerenika (*Sachverwalter*) kojeg je imenovao sud (članak 270. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). Ovlasti koje u redovnom slučaju ima upravitelj u slučaju nesolventnosti dijele se između dužnika i povjerenika.

Pokretanjem postupka nesolventnosti nastaje mnoštvo dužnikovih obveza koje podrazumijevaju dostavu

informacija i suradnju. Međutim, dužnik istodobno ima pravo i na sudjelovanje u postupku.

5 Pod kojim se uvjetima može upotrijebiti kompenzacija?

U članku 94. i dalje Zakona o nesolventnosti obrađuje se pitanje može li obični vjerovnik prebiti svoju tražbinu prema nesolventnom dužniku. U Zakonu o nesolventnosti načelno se razlikuje je li mogućnost prijeloja postojala već u trenutku kad je pokrenut postupak u slučaju nesolventnosti ili je nastala tek poslije. U prvom slučaju prijeloj je u načelu dopušten, što znači da obični vjerovnik ne mora prijaviti tražbinu za unos u tablicu dugova (*Tablelle*), nego se može namiriti tako što će upravitelju u slučaju nesolventnosti dati izjavu o prijeloju. Međutim, davanje izjave o prijeloju nije valjano ako je vjerovnik stekao mogućnost prijeloja tražbine pobojom radnjom (članak 96. stavak 1. točka 3. Zakona o nesolventnosti).

U drugom slučaju, odnosno kad je mogućnost prijeloja nastala poslije, treba razlikovati sljedeće:

Ako je u trenutku pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti tražbina koju se namjerava prebiti već postojala, ali još nije dospjela ili nije upravljena na istovrsnu činidbu ili je pod odgovnim uvjetom, prijeloj će nakon pokretanja postupka biti dopušten čim bude uklonjena prepreka za prijeloj.

Ako u trenutku pokretanja postupka tražbina koja se namjerava prebiti još nije postojala ili je vjerovnik stekao tražbinu prema dužniku tek nakon pokretanja postupka, prijeloj je zabranjen (na temelju članka 96. stavka 1. točaka 1. i 2. Zakona o nesolventnosti) i dužnik od vjerovnika može zahtijevati da izvrši svoje ugovorne obveze u korist nesolventne mase, ali vjerovnik svoju tražbinu može prijaviti samo za unos u tablicu dugova te će se namiriti samo u visini kvote.

S druge strane, ako vjerovnik nije stekao tražbinu od drugog vjerovnika nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti, nego ju je stekao osobno nakon pokretanja postupka, na primjer sklapanjem ugovora s upraviteljem u slučaju nesolventnosti, ima pravo na prijeloj kao vjerovnik nesolventne mase.

6 Kakav učinak postupak u slučaju nesolventnosti ima na važeće ugovore čiji je dužnik stranka?

Učinci postupka u slučaju nesolventnosti na tekuće ugovore u njemačkom su pravu uređeni člankom 103. i dalje Zakona o nesolventnosti. Pokretanjem postupka u slučaju nesolventnosti postojeći ugovorni odnosi u načelu mogu prestati ili se nastaviti, ili upravitelj u slučaju nesolventnosti dobiva pravo izbora između izvršenja ili raskida ugovora.

Za neke su pravne poslove učinci postupka u slučaju nesolventnosti izričito zakonski uređeni (članci od 103. do 118. Zakona o nesolventnosti). Narudžbe, ugovori o obavljanju poslova ili pružanju usluga ili punomoći koji se odnose na imovinu koja ulazi u nesolventnu masu, primjerice, prestaju pokretanjem postupka u slučaju nesolventnosti, a ugovori o najmu nekretnina ili ugovori o radu koje su dužnici sklopili nastavljaju s učinkom na nesolventnu masu.

Kad je riječ o ugovorima koje dužnik ili drugi ugovorni partner nije izvršio ili ih nije izvršio u potpunosti, člankom 103. stavkom 1. Zakona o nesolventnosti upravitelju u slučaju nesolventnosti ostavlja se mogućnost izbora između izvršenja i neizvršenja ugovora. Ako se upravitelj u slučaju nesolventnosti odluči za izvršenje ugovora u korist nesolventne mase, vjerovnikova protutražbina namiruje se prioritetno jer u skladu s člankom 55. stavkom 1. točkom 2. Zakona o nesolventnosti čini obvezu nesolventne mase. Ako se upravitelj u slučaju nesolventnosti odluči za neizvršenje ugovora, ne može zahtijevati nikakvu činidbu na temelju tog ugovora. Vjerovnici svoju tražbinu na temelju naknade štete za neizvršenje mogu zahtijevati samo kao obični vjerovnici tako što će prijaviti svoju tražbinu za unos u tablicu dugova (članak 103. stavak 2. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). Ako upravitelj u slučaju nesolventnosti ne odabere nijednu od tih mogućnosti, ugovorni partner može od njega zahtijevati da to učini. U tom slučaju upravitelj mora bez odgode izjaviti namjerava li zatražiti izvršenje ugovora. Ako to ne učini, više ne smije ustajati na izvršenju ugovora. Za financijske usluge i fiksne poslove Zakonom o nesolventnosti isključuje se pravo upravitelja u slučaju nesolventnosti na izbor (članak 104. Zakona o nesolventnosti).

Ako sudbina ugovornog odnosa nije posebno uređena člancima od 103. do 118. Zakona o nesolventnosti, ugovor se nastavlja i nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti.

Valjanost klauzula o raskidu ugovora prijeporno je pitanje. Polazište je odredba članka 119. Zakona o nesolventnosti kojom se nevaljanima smatraju sporazumi kojima se unaprijed isključuje ili ograničava primjena članka 103. i dalje. U skladu s tom odredbom dopuštene su klauzule o raskidu ugovora neovisne o nesolventnosti, koje nisu povezane s pokretanjem postupka u slučaju nesolventnosti ili podnošenjem zahtjeva, nego na primjer s dužnikovim neplaćanjem. Međutim, problematične su klauzule o raskidu ugovora ovisne o nesolventnosti, posebno s obzirom na presudu Saveznog vrhovnog suda (*Bundesgerichtshof*) od 15. studenoga 2012. (IX ZR 169, 11, BGHZ 195, 348). Tom je presudom sud predmetnu klauzulu o raskidu ovisnu o nesolventnosti iz ugovora o isporuci energije proglasio nevaljanom. Međutim, sud je smatrao da klauzule o raskidu ugovora ovisne o nesolventnosti nisu nevaljane same po sebi: dopuštene su klauzule o raskidu ugovora koje odgovaraju zakonski propisanoj mogućnosti raskida ugovora. Stoga ocjena klauzula o raskidu ugovora ovisnih o nesolventnosti nije konačno riješena. U članku 104. stavcima 3. i 4. Zakona o nesolventnosti navode se posebna pravila za klauzule o raskidu ugovora o financijskim uslugama i fiksnim poslovima.

Ako su dužnik i vjerovnik valjano ugovorili zabranu ustupa u skladu s općim pravnim propisima, ta je zabrana obvezujuća i za upravitelja u slučaju nesolventnosti. Međutim, u poslovanju je takva zabrana ustupa često nevaljana jer je ustup novčane tražbine, unatoč ugovorom utvrđenoj zabrani ustupa, valjan ako su i dužnik i vjerovnik trgovci (članak 354.a stavak 1. Trgovačkog zakonika (*Handelsgesetzbuch*)).

7 Koji učinak ima postupak u slučaju nesolventnosti na postupke koje su pokrenuli pojedinačni vjerovnici (izuzev parnica koje su u tijeku)?

Budući da se postupkom u slučaju nesolventnosti teži jednakom namirenju svih vjerovnika, člankom 87. Zakona o nesolventnosti pojašnjava se da obični vjerovnici mogu zahtijevati naplatu svojih tražbina samo na temelju odredaba o postupku u slučaju nesolventnosti. Stoga se pokretanjem postupka u slučaju nesolventnosti zabranjuje izvršenje, zbog čega obični vjerovnici za vrijeme postupka ne mogu zahtijevati naplatu svojih tražbina izvršenjem nad nesolvencijskom masom ili ostalom imovinom dužnika (članak 89. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Zabrana izvršenja mora se poštovati po službenoj dužnosti, tako da se već započeto izvršenje automatski zaustavlja, neovisno o tome je li vjerovnik znao za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti i je li dužnik podnio zahtjev za obustavu izvršenja.

Člankom 88. Zakona o nesolventnosti propisuje se da pokretanje postupka nesolventnosti ima retroaktivan učinak (*Rückschlagsperre*) na dotad poduzete mjere izvršenja te se utvrđuje da instrumenti osiguranja koji su stečeni izvršenjem u zadnjem mjesecu prije podnošenja zahtjeva za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti ili nakon toga postaju pravno nevaljani pokretanjem tog postupka. Ovdje je isto tako nebitno je li vjerovnik znao za namjeru podnošenja zahtjeva za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti.

Ako je instrument osiguranja stečen mjerom izvršenja neko vrijeme prije podnošenja zahtjeva za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti, taj instrument osiguranja nije nevaljan na temelju članka 88. stavka 1. Zakona o nesolventnosti, ali se može pobijati pod određenim uvjetima (Savezni vrhovni sud, presuda od 22. siječnja 2004. – IX ZR 39/03).

Pokretanjem postupka u slučaju nesolventnosti dužnik gubi svoje pravo da bude stranka u tužbama koje se odnose na nesolvencijsku masu. To pravo prelazi na upravitelja u slučaju nesolventnosti koji sad po službenoj dužnosti ima pravo nastupati kao stranka u pravnim postupcima. Stoga upravitelj u slučaju nesolventnosti može u svoje ime utuživati tražbine koje ulaze u nesolvencijsku masu.

8 Koji učinak ima postupak u slučaju nesolventnosti na nastavak parnica koje su bile u tijeku u trenutku pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti?

Budući da nesolventni dužnik pokretanjem postupka u slučaju nesolventnosti gubi svoje pravo na podnošenje tužbi, parnica koja je u tijeku, a odnosi se na nesolvencijsku masu, najprije se prekida (članak 240. prva rečenica Zakona o parničnom postupku (*Zivilprozessordnung*)).

Ako je dužnik tužitelj (na primjer u parnici u kojoj je dužnik tužitelj ili u kojoj iznosi primjedbe u odnosu na tražbinu koja je već postala izvršiva), upravitelj u slučaju nesolventnosti može nastaviti postupak ili ga može

odbiti nastaviti (članak 85. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). Ako prihvati, postupak se nastavlja. Ako odbije, imovina se izdvaja iz nesolvencijske mase, a tužbeni postupak može nastaviti ili dužnik ili tuženik (članak 85. stavak 2. Zakona o nesolventnosti).

Ako je dužnik tuženik, potrebno je razlikovati sljedeće: Ako je u trenutku pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti u tijeku parnica koja se odnosi na tražbinu povezanu s dužnikovom nesolvencijskom masom, tražbina se mora prijaviti za unos u tablicu dugova (vidjeti članak 87. Zakona o nesolventnosti). Ako se upravitelj u slučaju nesolventnosti ili obični vjerovnik usprotivi tomu, utvrđivanje tražbine mora se provesti nastavkom prekinute parnice (članak 180. stavak 2. Zakona o nesolventnosti).

S druge strane, ako nije riječ o tražbini povezanoj s dužnikovom nesolvencijskom masom, nego na primjer o izlučnim pravima ili obvezama nesolvencijske mase, parnicu može nastaviti ili upravitelj u slučaju nesolventnosti ili tužitelj (članak 86. Zakona o nesolventnosti).

9 Koje su glavne značajke sudjelovanja vjerovnika u postupku u slučaju nesolventnosti?

Kao što je već objašnjeno u uvodu, Zakonom o nesolventnosti vjerovnicima se omogućuje znatan utjecaj na postupak u slučaju nesolventnosti. Vjerovnici izvršavaju svoja prava preko skupštine vjerovnika (*Gläubigerversammlung*, članak 74. i dalje Zakona o nesolventnosti) ili odbora vjerovnika (*Gläubigerausschuss*), koji se može osnovati odlukom skupštine vjerovnika (članak 68. i dalje Zakona o nesolventnosti). Dok je skupština vjerovnika središnje tijelo preko kojeg vjerovnici donose svoje odluke, odbor vjerovnika tijelo je preko kojeg provode nadzor. Skupštinu vjerovnika saziva nesolvencijski sud (članak 74. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti), koji i predsjedava njome (članak 76. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Pravo sudjelovanja u skupštini vjerovnika imaju svi povlašteni vjerovnici, svi obični vjerovnici, upravitelj u slučaju nesolventnosti, članovi odbora vjerovnika i dužnik (članak 74. stavak 1. druga rečenica Zakona o nesolventnosti). Odluke odbora vjerovnika uvijek se donose običnom većinom, pri čemu se većina ne određuje prema broju glasova, nego prema zbroju iznosa tražbina vjerovnika koji glasuju (članak 76. stavak 2. Zakona o nesolventnosti). Ako neko društvo premašuje određene kriterije veličine, nesolvencijski sud mora već prije pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti osnovati odbor vjerovnika (članak 22.a Zakona o nesolventnosti). Taj odbor vjerovnika sudjeluje u imenovanju upravitelja u slučaju nesolventnosti i ima ulogu u donošenju naloga o upravi dužnika sa zadržanim ovlastima (članak 56.a i članak 270.b stavak 3. Zakona o nesolventnosti).

Važnost skupštine vjerovnika odražava se u tome da ona odlučuje o tijeku postupka u slučaju nesolventnosti, a ponajprije o načinu realizacije dužnikove imovine. Ostale dužnosti skupštine vjerovnika uključuju:

- izbor drugog upravitelja u slučaju nesolventnosti (članak 57. prva rečenica Zakona o nesolventnosti)
- nadzor upravitelja u slučaju nesolventnosti (članak 66., članak 79. i članak 197. stavak 1. točka 1. Zakona o nesolventnosti)
- donošenje odluke o zatvaranju ili nastavku rada društva (članak 157. Zakona o nesolventnosti)
- davanje odobrenja za određene posebno važne pravne poslove koje sklapa upravitelj u slučaju nesolventnosti (članak 160. stavak 1. Zakona o nesolventnosti).

10 Na koji način upravitelj u slučaju nesolventnosti može upotrebljavati imovinu koja čini dio nesolvencijske mase ili raspolagati njome?

O ovlastima upravitelja u slučaju nesolventnosti u pogledu imovine iz nesolvencijske mase vidjeti prethodne odgovore na pitanje „Koje ovlasti ima dužnik odnosno upravitelj u slučaju nesolventnosti?”

11 Koje tražbine treba prijaviti u odnosu na dužnikovu nesolvencijsku masu i kako se postupa s tražbinama koje su nastale nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti?

1. Izlučni vjerovnici

Izlučni vjerovnici (*aussonderungsberechtigte Gläubiger*, „vjerovnici s izlučnim pravom”) jesu vjerovnici koji mogu

zahtijevati izlučenje imovine iz nesolventne mase na temelju prava *in rem* ili *in personam* (članak 47. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). Izlučni vjerovnici nisu obični vjerovnici te stoga ne moraju prijaviti svoje tražbine za unos u tablicu dugova, nego ih mogu ostvariti tužbom u skladu s općim pravnim propisima (članak 47. druga rečenica Zakona o nesolventnosti). Međutim, tužbu ne podnose protiv dužnika, nego protiv upravitelja u slučaju nesolventnosti, koji po službenoj dužnosti nastupa kao stranka u postupku. Izlučno pravo može proizlaziti iz vlasništva na imovini (ako nije riječ o vlasništvu koje je preneseno samo kao instrument osiguranja jer je na temelju njega vlasnik samo osigurani vjerovnik (članak 51. stavak 1. Zakona o nesolventnosti)) ili iz jednostavnog pridržaja prava vlasništva, ali i iz prava na povrat na temelju obveznog prava (npr. najmodavčevo pravo prema najmoprimcu).

2. Osigurani vjerovnici

Osigurani vjerovnici (*absonderungsberechtigte Gläubiger*, „vjerovnici s različnim pravom“) jesu vjerovnici koji imaju pravo na prioritarnu namiru od realizacije imovine koja ulazi u nesolventnu masu. Oni ne sudjeluju u postupku utvrđivanja tražbina, nego im se daje povlašten status jer imaju pravo na namiru iz prihoda od realizacije predmetne imovine prije ostalih običnih vjerovnika koji pripadaju nižim isplativim redovima ili nisu osigurani. Višak prihoda od realizacije ulazi u nesolventnu masu i samo je on raspoloživ za namiru ostalih vjerovnika. Takvo različito pravo može proizlaziti, među ostalim, iz založnih prava na nekretninama ili pokretninama ili vlasništva koje je preneseno kao instrument osiguranja (članci 49., 50. i 51. Zakona o nesolventnosti).

Ako je ostvareni prihod od realizacije nedovoljan za namiru i osigurani vjerovnik ima prema dužniku osim tražbine *in rem* i tražbinu *in personam*, on može, uz namirenje osigurane tražbine, zahtijevati i razmjernu namiru iz nesolventne mase tako što će svoju osobnu tražbinu prijaviti za unos u tablicu dugova (članak 52. druga rečenica Zakona o nesolventnosti) ako ona još nije namirena.

3. Vjerovnici nesolventne mase

Vjerovnici nesolventne mase (*Massegläubiger*) ne moraju prijaviti svoje tražbine, nego se namiruju unaprijed. Obveze nesolventne mase obuhvaćaju, u skladu s člankom 53. Zakona o nesolventnosti, troškove postupka u slučaju nesolventnosti i druge obveze koje zasnuje upravitelj nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti povezane s odvijanjem tog postupka (npr. tražbine povezane s plaćama radnika koji su još zaposleni u poduzeću ili tražbine odvjetnika kojeg je upravitelj u slučaju nesolventnosti angažirao za utuživanje tražbina na sudovima). Razlog za povlašteno namirenje tih tražbina jest taj da upravitelj u slučaju nesolventnosti može uredno provoditi postupak samo ako može zasnivati nove obveze čije je ispunjenje potpuno osigurano. Osim toga, tražbine prema nesolventnoj masi su i tražbine koje proizlaze iz neopravdanog povećanja nesolventne mase te određene tražbine iz privremenog postupka u slučaju nesolventnosti.

4. Obični vjerovnici

Samo obični vjerovnici (*Insolvenzgläubiger*, „nesolventni vjerovnici“) sudjeluju u postupku utvrđivanja tražbina (članak 174. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). U skladu s člankom 38. Zakona o nesolventnosti obični vjerovnici su svi osobni vjerovnici koji u trenutku pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti imaju utemeljene tražbine prema dužniku. Tražbine običnih vjerovnika nižih isplativih redova (*nachrangige Insolvenzgläubiger*) navedene u članku 39. stavku 1. Zakona o nesolventnosti prijavljuju se samo na poseban poziv nesolventnog suda (članak 174. stavak 3. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). Tražbine povezane s dužnikovom nesolventnom masom koje pripadaju nižim isplativim redovima namiruju se nakon ostalih tražbina običnih vjerovnika. Primjeri uključuju novčane kazne te zatezne kamate i penale koji teku na tražbine običnih vjerovnika od pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti.

12 Kojim su pravilima uređeni prijavljivanje, provjera i priznavanje tražbina?

Tražbine se unutar roka koji je postavio nesolventni sud rješenjem o pokretanju postupka moraju prijaviti u pisanom obliku upravitelju u slučaju nesolventnosti, pri čemu valja navesti osnovu i iznos tražbine te priložiti preslike dokumenata kojima se dokazuje tražbina (članak 174. stavak 1. prva i druga rečenica i članak 174. stavak 2. Zakona o nesolventnosti). Međutim, tražbine se uzimaju u obzir i kad je riječ o zakašnjoj prijavi (članak 177. Zakona o nesolventnosti). Sve tražbine povezane s dužnikovom nesolventnom masom moraju se prijaviti, neovisno o tome je li pravni odnos na kojem su utemeljene građanskopravne ili javnopravne naravi (na

primjer porezne tražbine).

Za strane vjerovnike vrijede sljedeće posebnosti: Člankom 55. Uredbe EU-a o nesolventnosti stranim se vjerovnicima omogućuje prijava tražbina upotrebom standardnog obrasca za prijavu tražbina. Tražbine se mogu prijavljivati na bilo kojem službenom jeziku institucija EU-a. Međutim, od vjerovnika se može zahtijevati prijevod na službeni jezik države članice u kojoj je pokrenut postupak ili na drugi jezik za koji je ta država navela da ga može prihvatiti. Tražbine se u načelu prijavljuju u roku koji je određen pravom države u kojoj je postupak pokrenut. Kad je riječ o stranom vjerovniku, taj je rok najmanje 30 dana od objave pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti u registru nesolventnosti države u kojoj je postupak pokrenut.

Upravitelj u slučaju nesolventnosti mora sve uredno prijavljene tražbine unijeti u tablicu dugova (*Tabelle*). U tom se trenutku tražbine još ne provjeravaju. Tražbine se provjeravaju tek na ispitnom ročištu na nesolvencijskom sudu te se utvrđuje njihov iznos i isplatan red (članak 176. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). Ako na ispitnom ročištu ni upravitelj u slučaju nesolventnosti ni obični vjerovnik ne podnesu prigovor ili ako se takav prigovor otkloni, smatra se da je tražbina priznata te će vjerovnik dobiti svoju kvotu u prihodima od realizacije nesolvencijske mase. Prigovor dužnika ne utječe na utvrđivanje tražbine (članak 178. stavak 1. druga rečenica Zakona o nesolventnosti), ali nakon okončanja postupka u slučaju nesolventnosti obični vjerovnici ne mogu zahtijevati naplatu ostatka svoje tražbine izvršenjem na temelju unosa u tablicu, nego moraju podnijeti zasebnu tužbu protiv dužnika (članak 201. stavak 2. prva rečenica Zakona o nesolventnosti).

Međutim, ako na ispitnom ročištu prigovor podnese upravitelj u slučaju nesolventnosti ili drugi obični vjerovnik, vjerovnik može podnijeti tužbu radi priznavanja tražbine protiv osporavatelja (članak 179. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Vjerovnik može sudjelovati u diobi prihoda od realizacije samo ako se tužbom radi priznavanja tražbine ustanovi da je njegova tražbina stvarno valjana (članak 180. i dalje Zakona o nesolventnosti). Prije bilo kakve diobe prihoda od realizacije upravitelj u slučaju nesolventnosti mora sastaviti diobni popis (*Verteilungsverzeichnis*) (članak 188. Zakona o nesolventnosti). U roku od dva tjedna nakon objave diobnog popisa moraju se dostaviti dokazi da je podnesena tužba radi priznavanja tražbine (članak 189. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Ako se to ne učini, ta se tražbina neće uzeti u obzir pri diobi prihoda od realizacije, čak ni ako u međuvremenu bude pravomoćno priznata (članak 189. stavak 3. Zakona o nesolventnosti). Međutim, ako su dokazi pravodobno podneseni, udio koji otpada na tu tražbinu odvaja se od diobe sve dok je tužbeni postupak u tijeku (članak 189. stavak 2. Zakona o nesolventnosti). Ako se tužba radi priznavanja tražbine pravomoćno odbije, odvojeni dio raspodjeljuje se na ostale obične vjerovnike. Ako za osporenu tražbinu već postoji izvršna isprava, tužbu ne mora podnijeti vjerovnik, nego osporavatelj (članak 179. stavak 2. Zakona o nesolventnosti). Presude kojima se utvrđuje tražbina ili potvrđuje prigovor nemaju samo učinak *inter partes*, nego obvezuju i upravitelja u slučaju nesolventnosti i sve obične vjerovnike (članak 183. stavak 1. Zakona o nesolventnosti).

Obični vjerovnici koji nisu prijavili svoju tražbinu za unos u tablicu ne mogu sudjelovati u diobi prihoda od realizacije niti zahtijevati naplatu svoje tražbine na bilo koji drugi način (članak 87. Zakona o nesolventnosti). Tužbe radi naplate protiv upravitelja u slučaju nesolventnosti treba odbaciti kao nedopuštene.

13 Kojim je pravilima uređena raspodjela sredstava? Kako se razvrstavaju tražbine i prava vjerovnika?

Ako nesolvencijskim planom nije uređeno drukčije, upravitelj u slučaju nesolventnosti realizira imovinu koja ulazi u nesolvencijsku masu kako bi na taj način nesolvencijsku masu pretvorio u novac i podijelio ga vjerovnicima. Upravitelj odlučuje o načinu provedbe realizacije po vlastitu nahođenju, nastojeći ostvariti što veći prihod od realizacije. Mogućnosti za to uključuju prodaju dužnikova poduzeća ili pojedinih pogona u cjelini ili podjelu poduzeća i zasebnu prodaju pojedinih dijelova imovine.

Prije nego što se prihod od realizacije može podijeliti običnim vjerovnicima, najprije je potrebno namiriti tražbine osiguranih vjerovnika i vjerovnika nesolvencijske mase. Dioba prihoda od realizacije temelji se na diobnom popisu (članak 188. Zakona o nesolventnosti), koji mora izraditi upravitelj u slučaju nesolventnosti na temelju tablice dugova (članak 175. Zakona o nesolventnosti). Taj popis mora sadržavati sve tražbine povezane s nesolvencijskom masom koje se moraju uzeti u obzir pri diobi. Zatim se prihod od realizacije dijeli vjerovnicima razmjerno iznosu njihovih tražbina. Obični vjerovnici nižih isplatnih redova u nižem su isplatnom redu u odnosu na obične vjerovnike. Oni će se namiriti samo ako se u potpunosti namire svi ostali obični vjerovnici. Budući da je vjerojatnost da će se namiriti niska, oni svoje tražbine prijavljuju samo na poziv nesolvencijskog suda (članak 174. stavak 3. Zakona o nesolventnosti).

U pravilu se s diobom ne čeka do završetka realizacije nesolventne mase. Štoviše, čim u nesolventnoj masi bude dovoljno gotovine, izvršava se isplata predujmova (članak 187. stavak 2. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). Nakon završetka realizacije provodi se završna dioba (članak 196. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Za to je potrebno dopuštenje nesolventnog suda (članak 196. stavak 2. Zakona o nesolventnosti). Ako se tražbine svih običnih vjerovnika (uključujući tražbine običnih vjerovnika nižih isplatnih redova) mogu potpuno namiriti (što je u praksi rijedak slučaj), upravitelj u slučaju nesolventnosti preostali višak predaje dužniku (članak 199. prva rečenica Zakona o nesolventnosti).

Ako određeni vjerovnik ima pravo na osiguranu tražbinu na predmetu koji ulazi u nesolventnu masu, a ostvareni prihod od realizacije nije dovoljan za potpuno namirenje njegovih tražbina, taj vjerovnik može prijaviti dodatnu tražbinu *in personam* za unos u tablicu, ali samo u mjeri u kojoj je njegova osigurana tražbina ostala nenamirena. (Alternativno se može odreći svoje osigurane tražbine i umjesto toga prijaviti tražbinu *in personam* prema dužniku za unos u tablicu u punom iznosu (članak 52. druga rečenica Zakona o nesolventnosti).)

Ako treća osoba namiri tražbinu *in rem* osiguranog vjerovnika prema dužniku, ta treća osoba ne zauzima automatski mjesto osiguranog vjerovnika. Međutim, u određenim je slučajevima prijenos tražbina propisan zakonom te se može utvrditi i ugovorom. To nije posebna značajka postupka u slučaju nesolventnosti, nego proizlazi iz općih pravnih propisa. Ako je, na primjer, vjerovnik osiguran *in rem* i ne namiri se od dužnika nego od treće osobe koja je jamca za tražbinu prema nesolventnom dužniku, vjerovnikova tražbina prema dužniku prenosi se na jamca na temelju zakonskog prijenosa tražbine (članak 774. stavak 1. prva rečenica Građanskog zakonika (*Bürgerliches Gesetzbuch* – BGB)). Za akcesorne instrumente osiguranja, kao što su, na primjer, hipoteka ili založno pravo, Građanskim zakonikom izričito je propisano da se oni prenose na jamca (članci 412. i 401. Građanskog zakonika). Neakcesorni instrumenti osiguranja, kao što je zalog na nekretnini stvoren radi osiguranja tražbine, ne prenose se na jamca na temelju zakona. Međutim, vjerovnik s ugovornom tražbinom analogno je, na temelju članaka 412. i 401. Građanskog zakonika, dužan prenijeti neakcesorne instrumente osiguranja na jamca, osim ako su stranke ugovorile drukčije. Tad jamac zauzima mjesto vjerovnika s instrumentom osiguranja *in rem*.

14 Koji su uvjeti i učinci okončanja postupka u slučaju nesolventnosti (posebno u slučaju stečajne nagodbe)?

1. Redovni postupak

Nakon provedbe završne diobe postupak u slučaju nesolventnosti mora se okončati (članak 200. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Rješenje o okončanju objavljuje se. Okončanjem postupka u slučaju nesolventnosti pravo na upravljanje i raspolaganje imovinom obuhvaćenom tim postupkom vraća se dužniku.

Nakon okončanja postupka u slučaju nesolventnosti obični vjerovnici mogu u načelu zahtijevati naplatu svojih preostalih tražbina prema dužniku bez ograničenja jer je tražbina namirena samo u iznosu isplaćene kvote. Za izvršenje nenamirene dijela tražbine člankom 201. stavkom 2. Zakona o nesolventnosti propisuje se da obični vjerovnici mogu zahtijevati naplatu svojih tražbina prema dužniku na temelju unosa u tablicu, kao na temelju izvršive presude, pod uvjetom da su tražbine utvrđene i da ih dužnik nije osporio na ispitnom ročištu. Međutim, iz istog tog članka 201. stavka 2. Zakona o nesolventnosti proizlazi da u drugim slučajevima vjerovnici moraju zahtijevati naplatu svoje tražbine prema dužniku podnošenjem tužbe.

Iznimku čine fizičke osobe. Njima se ostavlja mogućnost da podnesu zahtjev za otpust preostalog duga (*Restschuldbefreiung*, članak 201. stavak 3., članak 286. i dalje Zakona o nesolventnosti). Otpust preostalog duga može se odobriti nakon razdoblja dobrog ponašanja od načelno tri godine, u kojem dužnik sve zapljene prihode mora ustupiti fiducijaru (*Treuhänder*). Taj otpust ima obvezujuć učinak na sve obične vjerovnike, uključujući one koji nisu prijavili svoje tražbine (članak 301. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). To znači da je običnim vjerovnicima konačno onemogućena naplata njihovih tražbina prema dužniku (iznimka su tražbine iz članka 302. Zakona o nesolventnosti koje su isključene od mogućnosti odobrenja otpusta preostalog duga).

Pravna osoba nad kojom je proveden postupak u slučaju nesolventnosti i koja više nema imovine automatski se briše iz trgovačkog registra i prestaje postojati.

2. Postupak s nesolventnim planom

Postupak s nesolventnim planom omogućuje osiguranim vjerovnicima i običnim vjerovnicima da samostalno

odluče o realizaciji nesolventne mase, njezinoj diobi među vjerovnicima, odvijanju postupka i odgovornosti dužnika nakon okončanja postupka u slučaju nesolventnosti. To čine donošenjem nesolventnog plana, odstupajući od odredaba Zakona o nesolventnosti (članak 217. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). Reorganizacija i nesolventni plan nisu isto. Nesolventni plan ima ključnu ulogu pri reorganizaciji poduzeća, ali može biti i osnova za likvidaciju poduzeća te se njime može urediti, na primjer, realizacija nesolventne mase i njezina dioba među uključenim strankama na način koji odstupa od odredaba Zakona o nesolventnosti.

Osim mogućnosti otpusta preostalog duga, nesolventni plan pruža dužniku važno sredstvo za nadglasavanje opstruktivnih vjerovnika. Člankom 245. Zakona o nesolventnosti propisuje se da se pod određenim uvjetima može smatrati da je glasačka skupina suglasna čak i kad nisu postignute potrebne većine.

Nesolventni plan može podnijeti upravitelj u slučaju nesolventnosti ili dužnik (članak 218. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). Nesolventni plan sastoji se od pripremne osnove (*darstellender Teil*) i provedbene osnove (*gestaltender Teil*) (članak 219. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). U pripremljenoj osnovi navode se mjere koje su već poduzete nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti i mjere koje će se tek poduzeti kako bi se utvrdila osnova za planirano uređenje prava uključenih stranaka (članak 220. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). U provedbenoj osnovi utvrđuje se kako će se promijeniti pravni položaj stranaka (članak 221. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). Prema članku 217. drugoj rečenici Zakona o nesolventnosti, ako dužnik nije fizička osoba, u nesolventni plan mogu se uključiti i prava članstva i udjeli u dužniku. Člankom 225.a stavkom 2. Zakona o nesolventnosti dopušta se zamjena duga za vlasnički udio (*debt-to-equity swap*) kako bi se tražbine vjerovnika pretvorile u udjele u dužniku u skladu s pravom trgovačkih društava. Posebno je važan mehanizam glasovanja propisan člankom 243. i dalje Zakona o nesolventnosti. U provedbenoj osnovi nesolventnog plana određuju se različite glasačke skupine. Nesolventni plan prihvaća se samo ako je u svakoj skupini s njime suglasna većina vjerovnika koji glasuju (većina vjerovnika) i ako zbroj iznosa tražbina suglasnih vjerovnika iznosi više od polovine iznosa tražbina svih vjerovnika koji glasuju (većina ukupnog iznosa tražbina). Međutim, u skladu sa Zakonom o nesolventnosti pod određenim će se uvjetima smatrati da je glasačka skupina suglasna čak i kad nisu postignute potrebne većine (članak 245. Zakona o nesolventnosti). Tom „zabranom opstrukcije“ (*Obstruktionsverbot*) nastoji se spriječiti da plan propadne djelovanjem pojedinačnih vjerovnika ili dioničara. U skladu s člankom 247. Zakona o nesolventnosti i dužnik mora prihvatiti plan. Međutim, protivljenje dužnika nevažno je ako ga taj plan vjerojatno ne stavlja u lošiji položaj od onog u kojem bi bio da nesolventnog plana nema i ako nijedan vjerovnik ne dobiva gospodarsku vrijednost koja premašuje puni iznos njegove tražbine.

Nakon što nesolventni plan prihvate uključene stranke i dužnik, potvrđuje ga nesolventni sud. Sud potvrđuje plan ako su ispunjeni svi bitni postupovni uvjeti i ako nijedan vjerovnik ili dioničar nije podnio zahtjev kojim tvrdi da će zbog tog plana vjerojatno biti u lošijem položaju od onog u kojem bi bio da nesolventnog plana nema (članak 251. Zakona o nesolventnosti). Kako bi se spriječilo da plan propadne zbog takvog protivljenja, u provedbenoj osnovi plana mogu se predvidjeti sredstva koja će se staviti na raspolaganje ako stranka dokaže da će biti u lošijem položaju (članak 251. stavak 3. Zakona o nesolventnosti).

Rješenje kojim se potvrđuje plan može se pobijati samo u ograničenoj mjeri (članak 253. Zakona o nesolventnosti).

Nakon što potvrda nesolventnog plana postane pravomoćna i pod uvjetom da tim planom nije predviđeno drukčije, nesolventni sud okončava postupak u slučaju nesolventnosti (članak 258. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Pravo na raspolaganje dužnikovom imovinom vraća se dužniku. Učinci utvrđeni u provedbenoj osnovi plana postaju obvezujući za sve i u odnosu na sve uključene stranke, neovisno o tome jesu li prijavile svoje tražbine ili jesu li se u svojstvu zainteresiranih strana usprotivile nesolventnom planu (članak 254.b Zakona o nesolventnosti). To znači da odricanje od tražbine, odgoda plaćanja ili slične odluke navedene u nesolventnom planu počinju proizvoditi učinke *ipso iure*, a da za njih nije potrebna zasebna izjava volje (članak 254.a stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Nesolventni plan u načelu nema učinak na prava običnih vjerovnika u odnosu na treće osobe. Ako je to predviđeno planom, iznimka se primjenjuje na instrumente osiguranja trećih strana unutar grupe (*gruppeninterne Drittsicherheiten*) koje je vjerovniku dalo poduzeće povezano s dužnikom u smislu članka 15. Zakona o dioničkim društvima (*Aktiengesetz* – AktG) (npr. društvo kći) (članak 217. stavak 2. i članak 223.a Zakona o nesolventnosti).

Kako bi se osiguralo da dužnik poštuje svoje obveze koje su mu određene nesolventnim planom, planom se može predvidjeti da dužnika nadzire upravitelj u slučaju nesolventnosti. U razdoblju nadzora upravitelj u slučaju

nesolventnosti svake godine mora izvješćivati nesolventni sud i odbor vjerovnika, ako je osnovan, o trenutačnoj situaciji i daljnjim izgledima za ispunjenje nesolventniškog plana (članak 261. stavak 2. prva rečenica Zakona o nesolventnosti).

Neovisno o tome je li naložen takav nadzor, „klauzulom o reaktivaciji“ (*Wiederauflebensklausel*) propisanom u članku 255. Zakona o nesolventnosti osigurava se da dužnik ispunjava plan. Ako je za tražbine običnih vjerovnika odobrena odgoda plaćanja ili djelomično odricanje na temelju provedbene osnove nesolventniškog plana, ta odgoda plaćanja ili odricanje, na temelju te odredbe, više nije obvezujuće za vjerovnika ako dužnik znatno kasni s ispunjenjem plana u odnosu na tog vjerovnika (članak 255. stavak 1. Zakona o nesolventnosti). Isto vrijedi u pogledu svih običnih vjerovnika ako se za vrijeme provedbe plana pokrene novi postupak u slučaju nesolventnosti nad dužnikovom imovinom (članak 255. stavak 2. Zakona o nesolventnosti). Obični vjerovnici s tražbinama koje dužnik nije osporio na ispitnom ročištu i koje su utvrđene mogu naplatiti svoje tražbine izvršenjem na temelju potvrđenog i pravomoćnog nesolventniškog plana u vezi s unosom u tablicu jednako kao na temelju izvršne presude (članak 257. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti).

Ako je nesolventniški plan osnova za reorganizaciju poduzeća, za poslovanje su često potrebni zajmovi. Kako bi se zaštitili zajmodavci, u provedbenoj osnovi nesolventniškog plana može se predvidjeti gornja granica za zajmove (članak 264. Zakona o nesolventnosti). Učinak ugovaranja takve gornje granice je takav da će u svakom novom postupku u slučaju nesolventnosti obični vjerovnici biti u nižem isplatnom redu u odnosu na novog zajmodavca sve dok se njegova tražbina nalazi ispod te gornje granice.

Postupak s nesolventniškim planom omogućuje dužniku da postigne otpust preostalog duga neovisno o prethodno opisanom postupku takvog otpusta. Zakonom o nesolventnosti propisuje se da se dužnicima, osim ako je u nesolventniškom planu navedeno drukčije, oprašta njihov preostali dug prema vjerovnicima ako ih namire onako kako je utvrđeno u nesolventniškom planu (članak 227. stavak 1. Zakona o nesolventnosti).

15 Koja su prava vjerovnika nakon okončanja postupka u slučaju nesolventnosti?

Za pojedinosti o pravima vjerovnika nakon okončanja postupka u slučaju nesolventnosti vidjeti odgovor na pitanje „Koji su uvjeti i učinci okončanja postupka u slučaju nesolventnosti (posebno u slučaju stečajne nagodbe)?“

16 Tko treba snositi troškove nastale tijekom postupka u slučaju nesolventnosti?

U skladu s njemačkim pravom troškovi postupka u slučaju nesolventnosti plaćaju se unaprijed iz nesolventniške mase te imaju prednost pred tražbinama običnih vjerovnika kao tražbine prema nesolventniškoj masi (članak 53. Zakona o nesolventnosti). U skladu s člankom 54. Zakona o nesolventnosti troškovi postupka u slučaju nesolventnosti obuhvaćaju sudske pristojbe za postupak te nagrade za rad i naknade troškova privremenog upravitelja u slučaju nesolventnosti, upravitelja u slučaju nesolventnosti i članova odbora vjerovnika.

17 Koja su pravila koja se odnose na ništavost, pobojnost i nemogućnost izvršenja pravnih radnji štetnih za vjerovnike?

Kako bi se spriječilo nanošenje štete vjerovnicima, stjecanje imovine koja ulazi u nesolventnišku masu nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti u načelu je ništavno, dok je prije pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti stjecanje imovine koja bi ušla u nesolventnišku masu nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti u načelu valjano, ali se pod određenim uvjetima može pobijati.

Budući da pokretanjem postupka u slučaju nesolventnosti pravo dužnika da raspolažu svojom imovinom prelazi na upravitelja u slučaju nesolventnosti, dužnikovo raspolaganje imovinom koja ulazi u nesolventnišku masu nakon pokretanja postupka u načelu je apsolutno nevaljano (pri čemu je glavna iznimka stjecanje nekretnina u dobroj vjeri, no i ono se može pobijati) (članak 81. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). Osim toga, stjecanje prava na imovini koja ulazi u nesolventnišku masu načelno nije moguće ako je dužnik raspolagao tom imovinom prije pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti, ali je rezultat tog raspolaganja nastupio tek nakon

pokretanja tog postupka (članak 91. stavak 1. Zakona o nesolventnosti) (pri čemu je glavna iznimka stjecanje nekretnine, članak 91. stavak 2. Zakona o nesolventnosti). Pokretanjem postupka u slučaju nesolventnosti postaju nevaljani i instrumenti osiguranja stečeni izvršenjem u zadnjem mjesecu prije zahtjeva za pokretanje postupka ili nakon tog zahtjeva (članak 88. stavak 1. Zakona o nesolventnosti).

Iz članka 129. i dalje Zakona o nesolventnosti proizlazi da za razliku od stjecanja imovine koja ulazi u nesolventijsku masu nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti, stjecanje takve imovine prije njegova pokretanja u načelu proizvodi učinke, ali se pod određenim uvjetima može pobijati. To pravo na pobijanje pravnih poslova nesolventnog dužnika presudno je za funkcioniranje prava o nesolventnosti jer upravitelju u slučaju nesolventnosti omogućuje pristup imovini koja je otuđena iz dužnikove imovine prije pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti. Ono znatno pridonosi povećanju nesolventijske mase te stoga i ispunjavanju svrhe prava o nesolventnosti, odnosno da se vjerovnicima u okviru uređenog postupka pruži ravnomjerno namirenje i da se spriječi povlašteni tretman pojedinačnih vjerovnika. Ako upravitelj u slučaju nesolventnosti uspješno iskoristi pravo na pobijanje, osoba koja je imala korist od pobijanog pravnog posla mora vratiti sve što je kao rezultat tog pravnog posla izdvojeno iz imovine nesolventnog dužnika. Ako to nije moguće u naravi, upravitelj mora platiti naknadu. Upravitelj u slučaju nesolventnosti pravo na povrat može zahtijevati tužbom i iskoristiti ga kao argument protiv protutražbine koju istakne vjerovnik. Ako osoba koja je imala korist od pobojnog pravnog posla vrati imovinu koju je primila, njezina se protutražbina reaktivira (članak 144. Zakona o nesolventnosti).

Pobojnost pravnog posla sklopljenog prije pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti uvjetovana je time da je njime nanesena šteta običnim vjerovnicima (članak 129. Zakona o nesolventnosti) i da postoji jedan od razloga za pobojnost navedenih u člancima od 130. do 136. Zakona o nesolventnosti. Pobijati se može svaka pravna radnja, tj. svako ponašanje (uključujući propust, članak 129. stavak 2. Zakona o nesolventnosti) koje ima pravni učinak (Savezni vrhovni sud, presuda od 12. veljače 2004. – IX ZR 98/03 – točka 12.). Ako Zakonom o nesolventnosti nije određeno drukčije, nebitno je pitanje je li pravnu radnju poduzeo dužnik. Nadalje, nije presudno ni je li riječ o ugovornom ili zakonskom učinku (Savezni vrhovni sud, presuda od 7. svibnja 2013. – IX ZR 191/12 – točka 6.).

Razlozima za pobojnost pravnog posla posebno se smatraju:

- korist koju je dužnik pružio bez naknade, osim ako je pružena više od četiri godine prije nego što je podnesen zahtjev za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti (članak 134. Zakona o nesolventnosti)
- pravne radnje koje je dužnik u zadnjih deset godina prije nego što je podnesen zahtjev za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti poduzeo radi nanošenja štete svojim vjerovnicima, ako je protustranka znala za dužnikovu namjeru (članak 133. Zakona o nesolventnosti); to razdoblje iznosi samo četiri godine ako je zbog takve radnje drugoj strani omogućeno da pruži osiguranje ili namirenje
- pravne radnje koje je dužnik poduzeo u zadnja tri mjeseca prije nego što je podnesen zahtjev za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti i kojima se nanosi izravna šteta vjerovnicima, ako je dužnik već bio nesolventan i ako je protustranka znala za nesolventnost (članak 132. stavak 1. točka 1. Zakona o nesolventnosti)
- pravne radnje kojima se običnom vjerovniku pruža osiguranje ili namirenje na koje nema pravo, ako je takva radnja poduzeta u zadnjem mjesecu prije nego što je podnesen zahtjev za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti (članak 131. stavak 1. točka 1. Zakona o nesolventnosti)
- pravne radnje kojima se običnom vjerovniku pruža osiguranje ili namirenje na koje nema pravo, ako je ta radnja poduzeta u zadnja tri mjeseca prije nego što je podnesen zahtjev za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti, a dužnik je u trenutku te radnje bio nesolventan i protustranka je znala za tu nesolventnost (članak 130. stavak 1. točka 1. Zakona o nesolventnosti).

U tim slučajevima i za dužnika i za vjerovnika koji je ostvario korist može nastati i kaznenopravna odgovornost (članci od 283. do 283.d Kaznenog zakonika).

Postupak u slučaju nesolventnosti nad potrošačem

Postupak u slučaju nesolventnosti nad potrošačem (*Verbraucherinsolvenzverfahren*) primjenjuje se na fizičke osobe koje ne obavljaju niti su obavljale samostalnu gospodarsku djelatnost ili na one koje su obavljale samostalnu gospodarsku djelatnost, ali čije je imovinsko stanje pregledno i protiv kojih ne postoje tražbine koje proizlaze iz radnih odnosa (članak 304. stavak 1. prva rečenica Zakona o nesolventnosti). Za razliku od redovnog postupka u slučaju nesolventnosti, naglasak nije na realizaciji imovine, nego na otpustu duga potrošaču.

Taj se postupak razlikuje od onog redovnog, ponajprije ako je zahtjev podnio dužnik, sam ili s drugima. U tom slučaju odluci o pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti prethodi faza pregovora kojima se nastoji postići izvansudska nagodba s vjerovnicima o podmirenju dugova na temelju plana (članak 305. stavak 1. točka 1. Zakona o nesolventnosti). Ako pokušaj postizanja izvansudske nagodbe propadne, dužnik može podnijeti zahtjev za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti.

Slijedi faza u kojoj se postupak u slučaju nesolventnosti obustavlja te nesolvencijski sud ostavlja vjerovnicima mogućnost da s dužnikom postignu sporazum o planu podmirenja dugova (*Schuldenbereinigungsplan*). Ako se donese plan o podmirenju dugova, za tražbine vjerovnika mjerodavan je samo taj plan na temelju kojeg se može provesti izvršenje isto kao na temelju nagodbe postignute u okviru sudskog postupka (*Prozessvergleich*) (članak 308. stavak 1. druga rečenica Zakona o nesolventnosti). Zahtjev za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti i zahtjev za odobrenje otpusta preostalog duga smatraju se povučenima (članak 308. stavak 2. Zakona o nesolventnosti). Ako se ne postigne sporazum o planu podmirenja dugova, nastavlja se pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti.

■ Posljednji put ažurirano: 11/09/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.